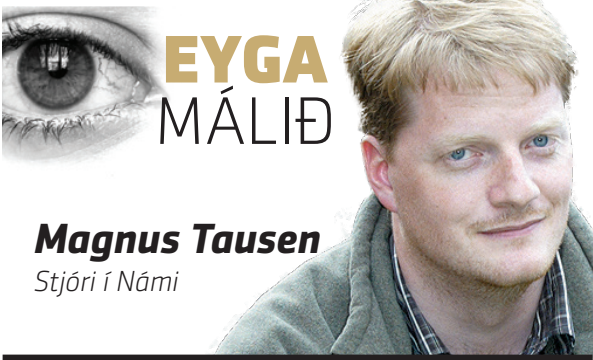

Magnus Tausen

Stjóri í Námi

Nakað so rasandi!

Í hesum døgum havi eg samband við heilsuverkið. Tað er einki at ynskja sær. Ikki bara tí at talan er um sjúku, men sanniliga eisini fyri ta vøru, ið latin verður viðskiftafólkunum. Eg skal ikki her viðgera starvsbólkar, hóast eg sum avvarðandi onga samskipan hómi, hoyri boð í allar ættir og siti við songarstokk hjá pápa mínum, sum nú hevur mist álit á skipanini og tí vón um heilsubót. Mær á hjarta liggur at lýsa, at vit innihaldsliga gjalda høgan prís fyri at hava trý sjúkrahús, og at júst tann bygnaðurin er oyðileggjandi.

Pápi verður innlagdur. Hóast 25 ár í skipanini við hjartatrupulleika, tveimum skurðviðgerðum, journalum upp og niður, er einki at síggja aftur av øllum hesum, nú sjúka vitjar aftur. Einki! Fyrst liggjandi á gongini saman við fleiri øðrum, tí allar stovur eru fullar. Bíðitíð eftir læknum, bíðitíð eftir skanning í dagavis og vikuvís, og eg kundi hildið á. Ein oyðimarkargongd, sum hevur verið í mánaðir og nú seinast í vikur á sjúkrahúsinum. Ikki tí at hetta er nýtt, tí tað tók skipanin 8 mánaðir at koma fram til skurðviðgerð, tá ið støðan var tann sama fyri fleiri árum síðan.

Fyri mær eigur eitt og hvørt virkisøki og einamest sjúkrahúsværk at verða grundað á fakligt innihald og ikki landafrøði. Fólk kunnu doyggja av hesum – álitíð doyr í øllum førum. Eg haldi meg síggja, at júst hetta politiskt avgjörda tríbýti, umframt alt møguligt annað, verður brúkt sum ein "umberingar trumfur" hjá sjúkrahúsunum. Landssjúkrahúsið umber seg við, at her er yvirfyllt, tí hini sjúkrahúsinu eru tóm og øvugt siga hini, at vit hava ov litla orku og manning til viðgerðir. Og øll hava tey rætt.

Eg haldi ikki, at fakliga viðgerðin hjá pápa er nóg væl samskipað! Og tað er tíverri ikki nýkomið, tí hesi seinastu árinu hava eftirlitisvitjanirnar fyri hjartatrupulleikan ikki verið á dagsskrá. Tað vóru tær annars fyrr. Kanska er tað tí, at fremsta talið í aldrinum nú er 7. Eg havi ein óhugnaligan illgruna um tað – vónandi ógrundaðan illgruna, men hann er har.

Tað, sum eg tó ikki havi illgruna um, men veit við vissu, er, at vit hava politikarar, sum við makt og veldi skulu halda fast í verandi sjúkrahúsbygnaði.

Eg eri karvandi líka glaður, um einasti sjúkrahúsbygningur okkara verður í Klaksvík ella onkra aðrastaðni. Men tað skal vera eitt sjúkrahús innihaldsliga, fakliga og leiðsluliga. Og so er eingin "umberingar trumfur" at spæla út við.

Nú eri eg vorðin nakað so rasandi inn á politikarar okkara, sum seta heilsuna hjá fólki aftur um lokalpolitikk. Tit skapa ikki bestu karmar hjá fakfólki í heilsuverkinum at virka. Einum heilsuverki, sum altíð fer at hava stórar avbjóðingar, tí vit eru fá og fjarskotin.

Mín niðurstøða er, at vit hava einki Landsstýri og einki Føroya Løgting. Tað snýr seg um at ±nøra at sær fyri lótvinningin heldur enn at nøra um fyri heildina og felagsskapin. Tí hava vit ongan rætt at siga, at vit eru ein tjóð. Leysar oyggjar og einki annað!

KJAK

Nei Hergeir, søgan um »Fountain house« heldur fram

Hanus Samró

*Løgtingsmaður
fyri fólkaflokkin*

Hergeir Staksberg gevur undirritaða skyldina fyri, at uppskotið um almenna forsorg (klubbhús), fall. Uppskotið legði upp til, at landsstýriskvinnan í almannamálum, Annika Olsen, fekk viðkaðar heimildir til at fara undir klubbhús (Fountain house). Tíverri fyri uppskotsstillararnar, hevði landsstýriskvinnan heimildirnar frammanundan. Um málið varð samtykt, hevði tað ikki gjørt mun, tí stigtakararnir hava tørv á pengum: ikki viðkaðum heimildum. Tískil atkvøddi meirilutin í løgtinginum móti uppskotiinum.

Fountain house

Hóast Hergeir Staksberg vil vera við, at søgan um "Fountain house" er úti, eru vit ikki meir enn akkurát byrjaði.

Minnist fyrsta fundin, ið trivnaðarnevndin hevði við stigtakararnar. Eg varð fullkomiliga tikin av bóli, tá eldhugaðu kvinnurnar greiddu frá hugtakinum "Fountain house."

Ætlanin passur sum fótur í hosu við mína visjón um, hvussu almannaverki skal skipast í framtíðini. Somuleiðis er verkætlanin í tráð við lógina um arbeiðsfremjandi tiltøk, sum er størsta fram- brotið innanfyri almannaverki í nýggjari tíð: nú verður dentur lagdur á, hvat fólk kunnu gera. Ikki, hvat tey ikki kunnu gera.

Spurningar

Søgan um "Fountain house" byrjaði undan løgtingsvalinum í 2011. Tíverri hevur politiska skipanin ikki funnið neyðugu játtanina. Eitt er, at politiska skipanin er tung, men eg havi eisini nakrar spurningar til stigtakararnar, ið snúgva seg um figgingina. Stigtakararnir kenna spurn-

ingarnar, men eg havi ikki fingið nakað svar. Um tær ynskja at greiða frá figgingini, eri eg sjálvandi sinnaður at seta meg við teimum, tí tær vita, at eg stuðli verkætlanini.

Søgan um tey sjúku

Kann annars kunnað Hergeir Staksberg um, at tað vóru eisini eldsálir í 60-inum, sum stríddust fyri rættindunum hjá teimum brekaðu (soleiðis nevndi man tey tá). Skal ikki endurgeva alla søguna, men gera stuttan samandrætt:

Í sekstiárunum máttu foreldur senda síni "breka" børn av landinum, tí tey passaðu ikki inn í samfelagið. Nøkur foreldur tóku seg saman, tí tey vildu ikki senda síni børn til Danmarkar. Tey fóru í stríð við politisku skipanina. Akkurát sum Hergeir Staksberg.

Í 1973 komu tey fyrstu "brekaðu" børnini heim aftur. Tey komu ikki á nakran stovn, tí eingin stovnur var. Ístaðin búðu tey í vanligum sethúsum. Tað tóku foreldrunum og avvarðandi sjei ár afturat (1980), áðrenn tey sálárliga menn-

ingartarnaðu (hetta kom ístaðin fyri orðið "brekaðu," tá tey fyrstu fluttu heim í 1973) fingið eina heim: bústovnin á Eiragarði.

Hví fortelji eg Hergeiri Staksberg søguna?

Eldsálirnar stríddust í fleiri ár, áðrenn tey fyrstu sálárliga menningartarnaðu børnini sloppið at flyta heimaftur til Føroyar. Stríddust í meir enn tíggu ár, áðrenn tey sálárliga menningartarnaðu fingið eina heim.

Søgan um "Fountain house" byrjaði í 2011.

Vónandi kemur tað ikki at taka tíggu ár, áðrenn sálárliga sjúku fáa sítt "Fountain House", men eldsálirnar mugu ikki fella í fátt. Tað er neyðugt at stríðast, eins og eldsálirnar stríddust í 60-inum. Einki kemur av sær sjálvum. Søgan er ikki úti. Hon er akkurát byrja. Veit ikki, um Hergeir Staksberg gevur upp ella ikki, men eg fari framhaldandi at stuðla stigtakarunum handan "Fountain house" verkætlanini.

Vælférðarsamfelagið anno 2013

Sirið Stenberg

Tjóðveldi

Tey gomlu skulu nú liggja meira í songini, sparast skal uppá matin á røktarheimunum, skerjast skal í røktartímunum, slakast skal í fakligu krøvunum til starvsfólkini, tey gomlu mugu bíða at sleppa á wc, og sleppa nú ikki í bað sum vanligt og onnur ótespilig átøk eru nú veruleiki. Stakkals gomlu fólk, avvarðandi, starvsfólk og stakkals vit øll. Vanlig røkt, sum annars er at meta sum ein menniskjarættur er nú ikki longur ein sjálvsagdur rættur.

Hvussu kann tað vera blívandi so livandi galið í Føroyum?

Samstundis sum tað geldur lív at veita hundratals milliónir í skattalætta til tey hálføntu? Raðfestingin er skorin út í papp, nógv til tey ríku, og lítið og onki til tey gomlu. Ikki so mikið, at tað dryppar á deknin meira. Hvar er virðing fyri teimum gomlu blivin av? Tey gomlu, sum hava bygt okkara samfelag upp, og skapt okkum yngru góðar og mennandi lívsumstøður. Hetta hava tey ikki uppiborið.

Spurningurin er um landsstýriskvinnan veit hvat hon er í gongd við. Tá ið skorið verður so ógvusligt í røktini, at fólk ikki fáa tað mest neyðturvulugu røktina, men blíva liggandi í songini, fáa verri mat, verri reinføri, onga endurmenning og aktivering, ja so hevur man heimsins bestu uppskrift uppá at skapa ein enn størri røktartørv, og harvið skapað enn fleiri røktarsjúklingar og harvið verri lívsgóðsku. Hetta má metast sum vanrøkt av ringasta slag!

Og tað eru ikki røktarstarvsfólkini sum vanrøkt, men politiski myndugleikin. Tí hvat skulu starvsfólkini gera tá ið tey fáa slík boð úr erva. Sjálvsagtskulu tey talað at og verja tey gomlu, men tey hava ikki ræðisrættin yvir hvussu arbeiði er lagt til rættis. Avleiðingarnar fyri starvsfólkini fara tí heilt víst eisini at vísa seg seinni, millum annað við strongd og øktum sjúkradøgum, sum so aftur ávirkar tey gomlu, sum tey skulu vera um og røkta, tí nú skulu avloysarir heldur ikki innkallast við tá ið fólk eru sjúk.

Sum dropin, ið fær alt at flóta yvir eru røddir frammi um, at starvsfólkini hava fingið munnkurv og ikki mugu úttala seg um sparingarnar. Hetta kann ikki vera lógligt? Hava vit ikki talufrælsi í Føroyum? og hvør annar skal úttala seg enn starvsfólkini, sum kenna stöðuna til fulnar. Eitt er, at tey ikki úttala seg vegna stóvnin tey arbeiða

á, men sum fakpersónar við fakligum førleikum at meta um stöðuna, eru tey best skikkaði at úttala seg um umstøðurnar teimum gomlu nú eru í boði, og teimum sjálvum sum starvsfólk.

Støðan á eldraøkinum hevur verið trupul í langa tíð, men er nú versnað so álvarsligt, at hon er hættislig. Men hvussu kann man eisini ímynda sær, at tað ber til at reka samfelagið ár undan ári fyri sama krónutal. Ongar framskrivingar eru gjørdar fyri prís og lønarvøkstur sjálvt um øll vita, at kostnarstøðið hækkar og lønirnar hækka. So sjálvsagt kemur hetta at ganga útyvir tænastuna til búfólkini. Hvønn annan hevði man ímynda sær, at sparingarnar á eldraøkinum fóru at raka? Tað hoyrist jú ongantíð eitt orð um at skerja í toppinum!

Illa fór vælférðin, illa fór eldrarøktin og illa fara tit við teimum gomlu. Tað kundi annars verið so gott!